

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਅੱਗੇ ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.ਜੇ.

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1954 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 58 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ।

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXX) -ਸੈਕਸ਼ਨ 2(6)-ਕਰਜ਼ਾ-ਰੇਲਵੇ ਵਿਰੁੱਧ 1959
ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ-ਕੀ ਕਰਜ਼ਾ-ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ (1890 ਦਾ IX)- ਸਤੰਬਰ, 21
ਧਾਰਾ 72 ਅਤੇ 76—ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ (1872 ਦਾ IX) -ਧਾਰਾ 151, 152, 160 ਅਤੇ 161—ਮਾਲ
ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ।

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(6) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖੁਦ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਮਾਲ ਲਿਜਾਣ ਵੇਲੇ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੱਕ ਬੇਲੀ ਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ।

ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1958 ਦਾ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 104," 28 ਅਗਸਤ, 1959 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ) ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਦੁਆਰਾ 18 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 21 ਸਤੰਬਰ, 1959 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਦਾਸ ਜੈਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 7 ਦਸੰਬਰ, 1953 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 5,151/10/6 ਰੁਪਏ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡੀ.ਆਰ. ਮਨਚੰਦਾ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.—ਸ਼੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਦਾਸ ਜੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਕਰਜ਼ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ ਨੰ. 70) ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਅਪੀਲ 18 ਸਤੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸਰਲ ਹਨ। ਅਮੋਲਕ ਰਾਮ ਸੇਠੀ ਜੰਮੂ ਤਵੀ (ਕਸ਼ਮੀਰ) ਅਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਫਰੂਟ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਫਲਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜੰਮੂ ਤਵੀ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਖੇਪਾਂ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਖੇਪ - ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਖੇਪ - 12 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ, ਜੋ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, 27 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਲ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਮੋਲਕ ਰਾਮ, ਸਤੰਬਰ, 1947 ਵਿੱਚ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨ ਖੇਪਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਹੈ ਅਤੇ 24,206-3-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਈ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਏ ਗਏ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 2 ਮਈ, 1953 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ 7 ਦਸੰਬਰ 1953 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 27 ਅਗਸਤ, 1947 ਦੀਆਂ ਦੋ ਖੇਪਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ 12 ਅਗਸਤ, 1947 ਨੂੰ ਖੇਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਹੈ।

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਯੂਨੀਅਨ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ: -

- (1) ਇਹ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(6) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ 'ਕਰਜ਼ਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (2) ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- (3) ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ।
- (4) ਕਿ ਮਾਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (5) ਕਿ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 5,151-10-6 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਯੂਨੀਅਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ

ਇੰਡੀਆ

ਵੀ.

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ

ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“2(6) : ‘ਕਰਜ਼ੇ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ-

(ਏ) * * * * *

(ਬੀ) * * * * *

(ਸੀ) * * * * *

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ 'ਕਰਜ਼ਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ, ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ-

(1) ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਹਾਰਡਵੇਅਰ (ਇੰਡੀਆ) ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਸ਼ਮਲਾਲ ਅਤੇ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ (1),

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਬੰਬ.423

(2) ਕਰਮਚੰਦ ਪਸ਼ੂਮਲ ਬਨਾਮ ਮਾਧਵਦਾਸ ਸਾਵਲਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (1),

(3) ਐੱਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਸਰਦਾਰਨੀ ਛਤਰ ਕੌਰ (2),

(4) ਐੱਸ: ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਦਲੀਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (3),

(5) ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (4) (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 28 ਅਗਸਤ, 1959 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)।

ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਮਾਲ ਲਿਜਾਣ ਵੇਲੇ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ (1890 ਦਾ ਨੰ. 9), ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਠੇਕਾ ਐਕਟ (1872 ਦਾ ਨੰ. 9) ਦਾ ਅਧਿਆਇ VII, ਇੱਕ ਕੈਰੀਅਰ ਵਜੋਂ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਧਾਰਾ 72(1):

ਰੇਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਜਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਭਾਰਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 151, 152, ਅਤੇ 161 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰ ਹੋਵੇ।

* * * * *

(3) ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕੈਰੀਅਰਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ,

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਬੰਬ.669

(2) 57 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 226

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਪੁੰਜ. 174

(4) 1958 ਦਾ ਐਫ.ਏ.ਓ. 104

1865, ਜਾਨਵਰਾਂ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

"ਸੈਕਸ਼ਨ 76. ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ, ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਨਾਸ਼, ਵਿਗੜਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਰੇਲਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ-

(ਏ) ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਮੁੱਲ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉੱਚ ਮੁੱਲ, ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਨਵਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੱਟ ਦੀ ਹੱਦ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਪਾਰਸਲ ਜਾਂ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਧਾਰਾ 75 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁੱਲ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਹੈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੇਰੀ, ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਨਾਸ਼, ਵਿਗੜ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ।"

ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ (1872 ਦਾ ਨੰਬਰ 9) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

"ਸੈਕਸ਼ਨ 151. ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਦੀ ਓਨੀ ਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇੱਕ ਆਮ ਸੁਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਉਸੇ ਥੋਕ, ਗੁਣਵਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਲੈ ਜਾਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.

"ਸੈਕਸ਼ਨ 152. ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਗੜਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 151 ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਹੈ।"

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

"ਸੈਕਸ਼ਨ 160. ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਕੀਤੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਬਿਨਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

"ਸੈਕਸ਼ਨ 161: ਜੇ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਡਿਲੀਵਰ ਜਾਂ ਟੈਂਡਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।"

ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੇਲਵੇ ਇੱਕ ਆਮ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਦੇਖੋ ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਰਾਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1), ਅਤੇ ਅਵਧ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਰੋਹਿਲਖੰਡ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਰੇਲਵੇ ਬਨਾਮ ਸਈਅਦ ਅਫਜ਼ਲ ਹੁਸੈਨ (2)। ਹੁਣ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਹਾਰਡਵੇਅਰ (ਇੰਡੀਆ) ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਸ਼ਮਲਾਲ ਐਂਡ ਬ੍ਰੋਸ (3) ਵਿੱਚ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 1957 ਪੈਟ. 1359

(2) 56 ਆਈ.ਸੀ. 714

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਬੰਬ. 423

ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਗਲਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: -

"ਹੁਣ, ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭੁਗਤਾਨ ਤੁਰੰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਖਾਤੇ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਰਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਇਕੋ-ਇਕ

ਅਧਿਕਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਦਾਅਵਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਦਾਅਵਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈਯੋਗ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

“ਸਮੀਕਰਨ 'ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ' ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਖਾਤੇ ਲਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ, ਕੀ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 2(6), ਧਾਰਾ (ਏ), (ਬੀ) ਜਾਂ (ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਫਰਮ ਨੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਹਰਜਾਨੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਸਲਾਹ ਨਾਲ 'ਕਰਜ਼ੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਨੁਕਸਾਨ', ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ।

ਕਰਮਚੰਦ ਪੇਸ਼ੁਮਲ ਬਨਾਮ ਮਾਧਵਦਾਸ ਸਾਵਲਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਭੰਗ ਹੋਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਖਾਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਧਾਰਾ 2(6) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਕਰਜ਼ਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ: -

“ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਯੂਨੀਅਨ
ਆਫ
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ
ਤਾਰਾ ਰਾਣੀ
ਅਤੇ ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਬੰਬ. 669

ਯੂਨੀਅਨ
ਆਫ ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ
ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹੂਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ 'ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ' ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਬਦ 'ਪੈਕਯੂਨਰੀ' 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(3) ਐਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰਨੀ ਛਤਰ ਕੌਰ (1) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਇਕ 'ਕਰਜ਼ਾ' ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(4) ਐਸ. ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਦਲੀਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ, ਵਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਹਾਰਡਵੇਅਰ (ਇੰਡੀਆ) ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਸ਼ਮਲਾਲ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ (3) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(1) 57 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ.226

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਪੁੰਜ. 174

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਬੰਬ. 423

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਵਿੱਚ 'ਕਰਜ਼ੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ; ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ।

ਇਕੋ ਇਕ ਮਾਮਲਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਠਿਆ ਉਹ ਹੈ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (1), ਵਿਚ ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਦਾ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੁਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿ, ਉਹ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਗੈਰ-ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਗਲ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਬਾਂਡ ਦੀ ਰਕਮ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਾਂ ਬਾਂਡ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ, ਬਾਂਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖੁਦ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੁਕਸਾਨ ਉਸਦੇ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,

(1) 1958 ਦੀ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰ. 104

ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ, ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਰੇਲਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵੀਰ ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.

ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (1) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਹੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਕੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ 10 ਦਸੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 2 ਅਗਸਤ, 1952 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ, ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

“13. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਲੈਣਦਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅੰਕ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੀਸਰੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਤੰਬਰ, 1947 ਵਿੱਚ ਅਮੋਲਕ ਰਾਮ ਸੇਠੀ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ,

(1) ਐਫ.ਏ.ਓ. 1958 ਦੀ ਨੰ. 104

ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਪ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਮੋਲਕ ਰਾਮ ਸੇਠੀ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਤੀਜੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚੌਥੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜੰਮੂ ਤਵੀ ਵਿੱਚ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਆਖਰੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਖੋਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 5,151-10-6 ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੀਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਕਾਊਂਟ ਬੁੱਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਮੋਲਕ ਰਾਮ ਸੇਠੀ ਨੇ ਸਵਾਲ 'ਚ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

ਯੂਨੀਅਨ
ਆਫ ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ
ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ
ਇੰਡੀਆ
ਵੀ.
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਰਾ
ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਮਹਾਜਨ ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. XIII

ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਲਕਸ਼ਮੀ ਫਰੂਟ ਏਜੰਸੀ ਦੀਆਂ ਅਕਾਊਂਟ ਬੁੱਕਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਰਾਮ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੁਲਟ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ

ਅੱਗੇ ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਫਲਸ਼ੋ, ਜੇ.

ਕਸਟਡੀਅਨ-ਜਨਰਲ; ਦਿੱਲੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰਿਖੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4 ਆਫ 1957।

ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (1950 ਦਾ XXXI)—ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਅਤੇ 46—ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ-ਕੀ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ- ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ-ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ-ਕਿੰਨਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ।

1959

ਸਤੰਬਰ, 24

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਅਤੇ 46 ਨੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅਜਮਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ

ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਆਮ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਡੀਅਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹੈਲਡ, ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਧਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚੁਣਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।